

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет культури і мистецтв
Кафедра культурології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

КУЛЬТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ

підготовки бакалавра
спеціальності 034 Культурологія
освітньо-професійної програми Культурологія

Силабус навчальної дисципліни «КУЛЬТУРА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СЕРЕДНЬОВІЧЧЯ»
підготовки бакалавра галузі знань 03 гуманітарні науки, спеціальності 034 Культурологія,
за освітньою програмою Культурологія

Розробник: Возняк С. С. – доцент кафедри культурології, кандидат філософських наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Столярчук Н. М.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри культурології

протокол № 1 від «29» серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Столярчук Н. М.

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 034 Культурологія Освітня програма: Культурологія Освітній рівень: бакалавр	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120/4		Рік навчання – 2 курс
		Семестр - 3 семестр
		Лекції –30 год.
ІНДЗ: є		Практичні (семінарські) – 32 год.
		Самостійна робота -48 год.
		Консультації - 10 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові: **Возняк Сергій Степанович**

Науковий ступінь: **кандидат філософських наук**

Вчене звання: **доцент**

Посада: **доцент кафедри культурології**

Контактна інформація: моб. тел. 095 6267588

ел. адреса: sergiyvoz@gmail.com

Розклад занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис дисципліни

1. Анотація курсу

Програма навчальної дисципліни «Культура Європейського Середньовіччя» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 034 Культурологія. Навчальна дисципліна передбачає опанування студентами системи знань про специфіку середньовічної культури Європи, формування здатності адекватного сприйняття та інтерпретації смислів культури середньовіччя.

Зміст курсу. Поняття та історико-духовний обсяг доби Середньовіччя; Культурологічна парадигма протиставлення “Захід-Схід”, “античне–християнське”. Характеристика світовідчуття людини доби Середніх віків; місце Середньовіччя в історії європейської культури. Ранньосередньовічна (маргінальна) культура Західної Європи. Становлення західноєвропейської середньовічної цивілізації, історія раннього християнства. Апологетична та патристична література; культура “варварських королівств”, “Каролінгський ренесанс”, монастирська культура, романський стиль в архітектурі та мистецтві, кельтський, ірландський, германський епос, латинська література IV-VI ст., церковна та світська освіта. Формування ідеології християнства, апологетична література. Західна і східна патристика. Філософсько-релігійна і художня культура Візантії (соціально-психологічний клімат, розвиток “нікейської” системи, церковна боротьба, місіонерська діяльність східної церкви, літератури, образотворче, музичне мистецтво, архітектура, книжкова справа, наука, освіта). Міська культура зрілого Середньовіччя (XII-XIII ст.), роль церкви у розвитку культури. Виникнення та статус

вільнодумства. Народно-карнавальна культура, героїчний епос, література та музична культура вагантів, трубадурів, мінезінгерів, куртуазний та народно-побутовий роман, музична культура, григоріанський піснеспів. Розвиток освіти Зрілого Середньовіччя. Виникнення перших університетів. Становлення та структура університетської освіти. Виникнення, сутність та розвиток схоластики. Проблема універсалій: дискусія між номіналізмом і реалізмом. Проблема віри і розуму. Схоластичний реалізм і містичний пантеїзм. Теологія та філософія Фоми Аквінського. Проблематика пізньої схоластики. Причини занепаду схоластичної філософії та її загальнокультурне значення. Розвиток культури Західної Європи у XIII-XIV ст. (поширення вільнодумства та містицизму, науки і техніка, муніципальне право, культура готики в мистецтві та архітектурі, німецька, французька, італійська та чеська готика, література та освіта та ін.).

2. Пререквізити

Курс “Культура Європейського Середньовіччя” є одним з тематичних блоків загальної фахової підготовки бакалавра–культуролога і викладається у 3 семестрі. Вивчення курсу передбачає використання знань, набутих із таких навчальних дисциплін як «Первісна культура», «Культура давніх цивілізацій», «Культура Античності», «Вступ до культурології», інші.

Мета і завдання навчальної дисципліни. Ґрунтовне знайомство студентів із історією та феноменами культури Середніх віків на терені Європи на основі вивчення джерельної та монографічної літератури. **Завдання курсу.** Сформувати в студентів цілісне бачення культурних парадигм та досягнень культури середньовічної Європи, виробити навички аналітичного підходу до культурної спадщини середньовіччя, осмислення літературних, теологічних та філософських джерел тощо..

Результати навчання (компетентності):

Загальні компетентності (ЗК):

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК 3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК 12. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Фахові компетенції (ФК):

- ФК 1. Здатність презентувати результати професійної діяльності в усній та письмовій формі, надавати відповідну аргументацію.
- ФК 4. Здатність розуміти та інтерпретувати джерела культури (писемні, речові, візуальні) з урахуванням різних контекстів (історичного, соціального, антропологічного, політичного, релігійного, екологічного тощо).
- ФК 5. Здатність використовувати різноманітні джерела інформації та методологічний апарат культурології для виявлення, аналізу культурних потреб суспільства.
- ФК 9. Здатність оцінювати матеріальну та духовну цінність об'єкта культурної спадщини різних історичних періодів та географічних ареалів.

ФК 12. Здатність дотримуватися стандартів професійної етики та міжкультурної комунікації. Здатність до критичного усвідомлення варіативності культурологічних знань та навичок відповідно до завдань та специфіки конкретної ситуації і соціокультурних умов.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН1. Мати навички критичного мислення, викладати у зрозумілий спосіб власні думки, здійснювати їх аргументацію.

ПРН 2. Аналізувати, коментувати, узагальнювати наукові та аналітичні тексти культурологічного характеру.

ПРН 5. Збирати, упорядковувати та аналізувати інформацію щодо культурних явищ, подій та історико-культурних процесів.

ПРН 6. Виявляти, перевіряти та узагальнювати інформацію щодо різноманітних контекстів культурної практики, визначати ступінь їх актуальності із застосуванням релевантних джерел, інформаційних, комунікативних засобів та візуальних технологій.

ПРН 8. Інтерпретувати культурні джерела (речові, друковані, візуальні, художні) з використанням спеціальної літератури та визначених методик, аргументовано викладати умовиводи щодо їх змісту.

ПРН 13. Презентувати знання про культуру відповідно до спеціалізації представників різних професійних груп та здобувачів освіти.

У контексті формування вищезазначених професійних компетентностей студенти мають

знати: ранньосередньовічну (маргінальну) культуру Західної Європи, становлення західноєвропейської середньовічної цивілізації; історію раннього християнства. Апологетичну та патристичну літературу; філософсько-релігійну і художню культуру Візантії; міську культуру зрілого Середньовіччя (XII-XIII ст.), роль церкви у розвитку культури; виникнення, сутність та розвиток схоластики; становлення та структуру університетської освіти в Західній Європі; культуру Західної Європи у XIII-XIV ст.; значення середньовічної культури для розвитку європейської цивілізації;

вміти: на основі ґрунтовного оволодіння писемними джерелами аналізувати прояви культури Європейського середньовіччя та застосовувати ці знання для набуття фаху.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Семін.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Становлення Середніх віків: маргінальна культура						
Тема 1. Вступ до середньовічної культури.	6	2	-	3	1	
Тема 2. Криза античної духовної культури та виникнення християнства.	8	2	2	3	1	РМГ/3
Тема 3. Формування християнської ідеології. Апологетична література та ідейні суперники	10	2	4	3	1	ДС/2

християнства..						
Тема 4. Філософія та ідеологія неоплатонізму.	6	2	2	2		РМГ/2
Тема 5. Теологія та філософія Аврелія Августина.	10	2	4	3	1	ДС/4
Тема 6. Ідейна боротьба в Італії (кінець V – серед.VI ст.). Етико-філософська та культурно-освітня творчість Боєція.	4	-	-	4		Р
Тема 7. Філософсько-релігійна культура Візантії. Література Візантії.	8	2	2	4		РМГ/2
Тема 8. Художня культура Візантії.	8	2	2	3	1	РМГ/2
Модульна контрольна робота						МКР/30
Всього за 1 модуль	60	14	16	24	5	/45
Змістовий модуль 2. Культура Зрілого Середньовіччя						
Тема 9. Організація та ідеологія римсько-католицької церкви.	8	2	2	3	1	РМГ/2
Тема 10. Культурно-освітній рух в Західній Європі «темних віків».Каролінгський «ренесанс».	7	2	2	3		РМГ/2
Тема 11. Рання схоластика: філософсько-теологічна культура і освіта.	8	2	2	3	1	РМГ/2
Тема 12. Народний епос Європейського середньовіччя (III-X ст.).	7	2	2	3		РМГ/2
Тема 13. Розквіт схоластичної філософії та теології в Західній Європі (XIII ст.).	9	2	2	4	1	РМГ/3
Тема 14. Література пізнього Середньовіччя Західної Європи (XI-XIV ст.).	8	2	2	3	1	ДС/2
Тема 15. Середньовічне мистецтво Західної Європи.	13	4	4	4	1	РМГ/2
Всього за 2 модуль	60	16	16	24	5	/15
Модульна контрольна робота						МКР/30
Всього годин / Балів	120	30	32	48	10	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, РМГ – робота в малих групах, МКР– модульна контрольна робота, Р – реферат, або ж аналітичне есе.

4. Завдання для самостійного опрацювання

№ з/п	Тема	Кількість годин
1.	Вступ до середньовічної культури.	3
2.	Криза античної духовної культури та виникнення	3

	християнства.	
3.	Формування християнської ідеології. Виникнення патристики.	3
4.	Філософія та ідеологія неоплатонізму.	2
5.	Теологія та філософія Аврелія Августина.	3
6.	Ідейна боротьба в Італії (кінець V – серед.VI ст.). Етико-філософська та культурно-освітня творчість Боеція.	4
7.	Філософсько-релігійна культура Візантії. Література Візантії.	4
8.	Художня культура Візантії.	3
9.	Організація та ідеологія римсько-католицької церкви.	3
10.	Культурно-освітній рух в Західній Європі «темних віків».Каролінгський «ренесанс».	3
11.	Рання схоластика: філософсько-теологічна культура і освіта.	3
12.	Народний епос Європейського середньовіччя (III-X ст.).	3
13.	Розквіт схоластичної філософії та теології в Західній Європі (XIII ст.).	4
14.	Література пізнього Середньовіччя Західної Європи (XI-XIV ст.).	3
15.	Середньовічне мистецтво Західної Європи.	4
Разом		48

Орієнтовна тематика індивідуальних навчально-дослідних завдань та есе:

1. Роль християнства у становленні і розвитку західноєвропейської середньовічної культури.
2. Месіанство і есхатологія старозаповітних пророцтв.
3. Поняття та сутність християнської заповіді любові.
4. Проблема історичності особи Ісуса Христа за даними сучасної науки.
5. Занепад античної моралі: від “культури театру” до “культу цирку”.
6. “Об’явлення” Іоанна Богослова як літературна і культурологічна пам’ятка.
7. Кумранські рукописи і система общин есеїв.
8. Юліан Відступник та спроба ідеологічного реваншу язичництва у IV ст.
9. Афіни та Єрусалим: філософія і теологія в ранньому християнстві.
10. Сутність та історичні долі маніхейства.
11. Сутність та історичні долі несторіанства.
12. Аріанство та його роль у християнізації давніх германців.
13. Становлення християнської теології у III-IV ст. н.е.
14. Андрій Первозваний та проблема ранньої християнізації на території України.
15. Неоплатонічна філософія як загальний підсумок античної філософської культури.
16. Ідеологія неоплатонізму та християнство: історія боротьби та взаємодії.
17. Вчення про тріаду та християнська ідея Трійці: спільне і відмінне.
18. Етика неоплатонізму.
19. Естетичні концепції неоплатонізму.
20. “Сповідь” Августина як літературно-філософське есе.
21. Проблема теодицеї у філософії Аврелія Августина.
22. “Вертикальна” структура особистості як культурна парадигма августиніанства.
23. Душа і тіло в антропології августиніанства.
24. Концепція “двох градусів”: вчення про церкву та есхатологія августиніанської філософії історії.
25. Літературна і філософська спадщина сучасників Боеція (Марціан Капелла, Кассіодор, Макробій).

26. Сутність та зміст першої християнської “схизми” (VI ст.).
27. Боецій як творець європейської філософської термінології.
28. Філософ на межі епох: зліт та трагедія Аніція Северина Боеція.
29. Ідеологічна спадщина “каппадокійського гуртка”.
30. Риторика та теологія Іоанна Златоуста.
31. Специфіка східнохристиянських ересей.
32. Культура Візантії доби Юстиніана.
33. Візантія і слов’янство: проблема культурної взаємодії.
34. Розколи західної та східної християнських церков у IV-IX ст.
35. “Каролінгський Ренесанс” та реформи католицької церкви.
36. Місіонерська діяльність ірландських та англо-саксонських ченців у Західній Європі VII-IX ст.
37. Порівняльна характеристика догматики, організації та богослужіння римсько-католицької та православних церков.
38. Розвиток феодальних відносин в Західній Європі в XI-XII ст.
39. Раціоналістична традиція та натуралізм філософії Шартрської школи.
40. Концепція «двох істин» та зародження дуалізму. Іоанн Солсберійський та його система.
41. Містична філософія Бернара Клервоського.
42. Філософія та теологія Сен-Вікторської школи.
43. Тематика і героїка кельтського епосу.
44. Відображення життя стародавніх кельтів у ірландському епосі.
45. Тематика і поетика скандинавських саг.
46. “Кудруна” як міфопоетичний твір.
47. Культурологічні аспекти “Епосу про Беовульфа”.
48. Містична культура зрілої схоластики.
49. “Смарагдова скрижаль” Гермеса Трисмегіста як культурно-релігійне явище.
50. Співвідношення віри і знання, Провидіння і свободи у творчості Фоми Аквінського.
51. Історія та діяльність католицьких чернечих орденів зрілого середньовіччя.
52. Розвиток католицької теології розвиненого середньовіччя.
53. Народно-сміхова (карнавальна) культура середньовіччя.
54. Культурологічна характеристика куртуазної лірики і романики.
55. “Лицарська культура” та її відображення у літературі зрілого середньовіччя.
56. Культурологічний зміст розвитку іспанської (німецької, англійської, французької, західно/південно-/слов’янської) літератури зрілого середньовіччя.
57. “Пісня про Роланда” як культурна пам’ятка.
58. Культурно-історичний зміст “Пісні про Нібелунгів”.
59. Культурно-історичний зміст “Пісні про мого Сіда”.
60. Художньо-культурне значення героїчного епосу середньовіччя.
61. Культурно-психологічні риси самосвідомості зрілого середньовіччя (відношення до смерті, шлюбу, кохання, довілля тощо).
62. Естетичні засади західноєвропейської художньої культури середньовіччя.
63. Культурологічна характеристика архітектурних пам’яток середньовічної романики.
64. Культурологічна характеристика архітектурних пам’яток середньовічної готики.
65. Загальна характеристика розвитку середньовічної скульптури.
66. Фресковий живопис західноєвропейського середньовіччя.
67. Мистецтво книжної мініатюри доби західноєвропейського середньовіччя.
68. Розвиток релігійного мистецтва середньовіччя: становлення і розвиток.
69. Вівтарні розписи у культурі західноєвропейського середньовіччя.
70. Загальна характеристика літератури Візантії IV-VI століть: спадкоємність і парадокси.
71. Християнська література передвізантійських апокрифів III-IV ст. Панегірик Григорія Чудотворця.

72. Літературна творчість Мефодія Патарського і Евсевія Кесарійського.
73. Жанр візантійського "Житія". "Житіє Антонія" Афанасія Олександрійсько-го.
74. Літературна творчість Імператора Юліана Апостата.
75. Автобіографічний жанр ранньої Візантії в особі Ліванія Антіохрійського.
76. Літературна творчість "Каппадокійського гуртка":
77. Мистецтво іконоборчого періоду /VIII-IX ст./
78. Пізньовізантійська художня культура: протистояння гуманістичних та ісихастських традицій.
79. Особливості та світоглядні засади візантійської художньої культури.
80. Візантійська художня культура V-VII століть: культурологічна характеристика.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Відвідування занять студентами є обов'язковими, допускаються пропуски занять з поважних причин (хвороба студента, сімейні обставини тощо).

Теми пропущених занять повинні бути відпрацьовані студентом самостійно і здані викладачу у вигляді індивідуальних завдань. Якщо студент має вагомі причини, що не дозволяють йому систематично відвідувати заняття, він може перейти на вільний графік з дозволу декана факультету.

Політика щодо академічної доброчесності. Підготовані студентом індивідуальні завдання (*проблемні завдання, реферати, творчі роботи, есе*) мають продемонструвати поглиблене вивчення джерел, змістовність і глибину розкриття теми, творчий підхід і самостійність мислення, оригінальність висновків. За потреби студент може отримати консультацію у викладача у позааудиторний час. Студенти мають дотримуватись етичних норм академічної доброчесності та не допускати обману й академічного плагіату. Під академічним плагіатом розуміється оприлюднення (частково або повністю) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (цитування), подання робіт, які є не вашими особистими розробками, копіювання чужих ідей без відповідного цитування.

Політика щодо дедлайнів (крайній термін) та перескладання. Екзамен проводиться в терміни, визначені деканатом у 1-му семестрі. Студентам, що не з'явилися на диференційований залік з поважних причин дозволяється перескладання в інший термін, встановлений деканатом. Третя й остання спроба складання заліку відбувається за присутності комісії з трьох викладачів, яких визначає деканат, включаючи викладача, який викладав дисципліну.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Поточний контроль, завданням якого є перевірка студентами вивченого матеріалу, визначення ступеня його засвоєння, вироблення навчальних та дослідницьких навичок, формування вміння самостійної роботи з джерелами, літературними, релігійними та філософськими текстами та спроможності їх осмислення і інтерпретації; а також вироблення навичок письмової та усної самопрезентації.

Поточний контроль здійснюється за такими напрямками:

- ✓ контроль за систематичністю та активністю роботи на семінарських заняттях (усне та письмове опитування);
- ✓ контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять (індивідуальні співбесіди);
- ✓ контроль за рівнем засвоєння та творчого опрацювання у вигляді контрольних завдань;
- ✓ контроль за виконанням індивідуального навчально-дослідного завдання для самостійного опрацювання поза рамками аудиторних занять.

Модульний контроль здійснюється у формі написання контрольних робіт. На модульну контрольну роботу виносяться питання, розглянуті під час вивчення змістового модуля на лекціях, семінарах і самостійно.

V. Підсумковий контроль

Розподіл балів, які отримують студенти

Модуль 1 (поточний контроль) 30								ІНДЗ (творча робота: науковий реферат, есе)	Модуль 2 Модульний контроль		Разом
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				10	МКР 1 30	МКР 2 30	100
15				15							
T.1-2	T.3-4	T.5	T.6-8	T.9-10	T.11-12	T. 13	T. 14-15				
3	4	4	4	4	4	3	4				

Максимальна кількість балів,

яку може отримати студент за види навчальних робіт:

Семінарські заняття (за роботу на одному занятті – 4 бали; у тому числі – відповідь на питання – 3 бали, доповнення – 1 бал) – мах 40 бали;

модульна контрольна робота – мах 60 балів.

Критерії оцінювання:

Семінарських занять:

- змістовність, глибина висвітлення проблеми;
- логічна послідовність викладу матеріалу;
- підкріплення викладу конкретними прикладами;
- поєднання теоретичного аналізу та практичних культурних проєктів;
- власна точка зору на проблему;

- засвоєння категоріального апарату;
- опрацювання джерел з теми заняття;
- комплексний підхід до питань курсу,
- культура диспуту,
- активна участь в обговоренні та дискусіях.

Самостійної та індивідуальної роботи (проблемні завдання, реферати, творчі роботи):

- поглиблене вивчення джерел,
- опрацювання категоріального апарату;
- актуальність та складність обраної проблеми;
- змістовність, глибина розкриття теми;
- вміння аргументовано і коректно відстоювати власну позицію,
- творчий підхід, самостійність мислення.

V. Підсумковий контроль

Формою підсумкового семестрового контролю є екзамен, у випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг студент може добрати бали, виконавши певний вид індивідуальних завдань (наприклад, перездати якусь тему, написавши підсумковий реферат, есе тощо). На екзамен виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних задач.

Перелік питань до екзамену

1. Соціально-політична і культурно-релігійна криза в Римській імперії на початку I ст.н.е.
2. Передумова виникнення і поширення християнства.
3. Іудейські секти пізньої античності та їх ідеологія.
4. Теологія та етика пізньої стоїчної філософії.
5. Релігійні культи у Східній Римській імперії на початку нашої ери.
6. Проблема історичності євангельських оповідань за даними сучасної науки.
7. "Об'явлення" Іоанна Богослова як літературна і культурна пам'ятка.
8. Життя і проповідь Ісуса Христа за історичними та євангельськими джерелами.
9. Основні догмати християнської віри за Новим Заповітом.
10. "Діяння Апостолів" як історично-культурне джерело.
11. Теоретичні підвалини та джерела філософського неоплатонізму.
12. Вчення Плотіна про Єдине та його еманациї.
13. Проблема добра і зла в Плотінівському неоплатонізмі.
14. Теорія пізнання та числення Плотіна.
15. Логіка та філософія Порфирія.
16. Вчення Ямвліха про надсвітові сутності.
17. Теологія та теургія Прокла.
18. Діалектика єдиного та множинного у філософії Прокла.
19. Передумови та джерела виникнення філософської патристики.
20. Загальна характеристика духовної культури розвиненого Середньовіччя /IX-XII ст.
21. Соціально-політична та ідеологічна роль римо-католицької церкви в духовній культурі Західної Європи.

22. Освіта та знання в IX-X ст. Каролінгський Ренесанс та формування європейської системи освіти.
23. Проблема віри та розуму /знання/ в діалектичній філософії Іоанна Скота Еріугени.
24. Єретичний рух та католицька ідеологія в XI-XII ст. в Західній Європі.
25. Розвиток освіти в Західній Європі в XI-XII ст.
26. Схоластичний реалізм та система доказів буття Бога в філософії Ансельма Кентерберійського.
27. Проблема віри й розуму в філософії П'єра Абеляра.
28. Проблема універсалій, питання діалектики та етики в філософії П'єра Абеляра.
29. Раціоналістична традиція схоластики та натуралізм Шартрської школи філософії.
30. Концепція "двох істин" та зародження дуалізму. Філософська система Іоанна Солсберійського.
31. Містична філософія Бернара Клеровського.
32. Філософія та теологія Сен-Вікторської школи ранньої схоластики.
33. Загальна характеристика духовної культури Західної Європи XIII ст.
34. Церква і освіта в Західній Європі XIII ст.
35. Єретизм XIII ст. та вплив арабомовної філософії. Латинський аверроїзм.
36. Філософське вчення Сігера Брабантського.
37. Франциск Асизський та проповідь злиденності. Сутність та організація домініканського ордену.
38. Містичний августинізм в схоластичній традиції. Філософія та теологія Бонавентури.
39. Оксфордська школа філософії XIII ст.
40. Філософія, теологія та соціологія Роджера Бекона.
41. Співвідношення теології та філософії в метафізиці Фоми Аквінського.
42. Метафізична філософія: Фоми Аквінського. Сутність та існування, форма і матерія.
43. Теорія пізнання Фоми Аквінського. Креаціонізм та теорія "двох істин".
44. Проблема душі та тіла в філософії Фоми Аквіната.
45. Етико-соціальна концепція Фоми Аквінського.
46. Містичний пантеїзм та етика Іоганна Мейстра Екхарда.
47. Філософія Іоанна Дунса Скота.
48. Філософія і теологія Уїльяма Оккама.
49. Культурно-історична та соціально-психологічна роль номіналізму XIV ст.
50. Загальна характеристика духовної культури Західної Європи XIV ст.
51. Світоглядна характеристика трьохчасної системи соціального ладу середньовічного західноєвропейського суспільства.
52. Імперська ідея в середньовічній духовній культурі.
53. Проблема свободи в Середньовічній народній ментальності.
54. Сім'я та сімейні відносини в середньовічному суспільстві.
55. Середньовічний колективізм та його світоглядно-культурна характеристика.
56. Загальна характеристика літератури розвиненого Середньовіччя.
57. Особливості Романської архітектури та скульптури.
58. Світоглядні засади готичного мистецтва Західної Європи.
59. Храмова архітектура Західної Європи XII-XIV ст. Основні етапи розвитку.
60. Загальна характеристика філософії неоплатонізму.
61. Італійська література та історіографія IV-V ст. /сучасники Боеція/.
62. Сутність та зміст першої християнської "схизми". /VI ст./
63. Загальна характеристика ранньохристиянських ересей.
64. Життя та діяльність Манлія Торквата Северина Боеція.
65. Філософія та етика Боеція.
66. Філософія людини Аврелія Августина.

67. Загальні риси філософії історії Августина Блаженного.
68. Християнська апологетична література III-V ст. н.е.
69. Теоретичні та ідеологічні джерела філософської патристики.
70. Християнство "варварських" королівств та проблема єресей.
71. Фольклор "героїчного періоду" історії стародавніх германців.
72. Особливості культурного розвитку Ірландії в ранньому середньовіччі.
73. Друїдська віра та християнізація середньовічної Ірландії.
74. Монастирська культура Західної Європи раннього середньовіччя.
75. Міфологія та епос ранньосередньовічної Ірландії.
76. Загальна характеристика західноєвропейської літератури XI-XIII ст.
77. Германський героїчний епос.
78. Староскандинавська едична поезія.
79. Староскандинавські саги.
80. Загальна характеристика філософії ранньосередньовічної Візантії.
81. Ідейно-теологічна боротьба Візантії IV-VI ст. Цезарепаїзм.
82. Особливості східного неоплатонізму. Вчення про Єдине, іпостасі, теургію.
83. Філософія Прокла Діадоха. Вчення про тріаду.
84. Християнський неоплатонізм Василія Кесарійського.
85. Філософська і проповідницька діяльність Іоанна Златоуста.
86. Теологія, антологія та вчення про церкву Григорія Нісського.
87. Соціософське осмислення християнського світу в творах Псевдодіонісія Ареопагіта.
88. Загальна характеристика літератури Візантії IV-VI ст.
89. Художня культура Візантії IV-VI ст.
90. Візантійська церква, та боротьба з єресями в IV-VI ст.
91. Основні догмати Римо-католицької церкви.
92. Генезис римської церкви в III-VI ст. н. е.
93. Посилення авторитету католицької церкви та оформлення папської держави.
94. Організація та структура римо-католицької церкви періоду раннього середньовіччя.
95. Народно-сміхова культура Західної Європи.
96. Загальна характеристика куртуазної культури Середньовіччя. Куртуазний роман.
97. Французький героїчний епос.
98. Іспанський героїчний епос.
99. Поезія вагантів, мінезінгерів, трубадурів.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано

60–66	Достатньо	Е	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

7. Рекомендована література

1. Абеляр П. Твори. – Київ, 2009.
2. Аверинцев С.С. Античность и Византия. – М., 2005.
3. Аврелій Августин. Сповідь. – Львів., 2001.
4. Боргош Ю. Фома Аквінський. – Харків, 2013.
5. Возняк С. Категорії «форма» і «зміст» у філософській культурі європейського середньовіччя // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2019 – № 13 (397). – С. 131–136.
6. Возняк С. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Культура Європейського Середньовіччя». – Луцьк : Вежа-Друк, 2016. – 35 с.
7. Возняк С. Форма і матерія як категорії середньовічної філософської культури // Філософські пошуки, вип. 1 (11) / 2020. Філософські та культурологічні дослідження. – Львів: ННВК «АТБ», 2020. – С. 39-51.
8. Возняк С., Сичевська-Возняк О. Проблематика добра і зла у філософії Г. В. Лейбніца та Я. Беме // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Луцьк : Вежа-Друк, 2019 – № 13 (397). – С. 141-146.
9. Гюго В. Собор Паризької Богоматері. (будь-яке видання).
10. Історія зарубіжної літератури.- Львів, 1993.
11. Історія світової культури / за ред.Л.Т.Левчук /. - Київ, 2004.
12. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посібник / За ред. Л. Т. Левчук. – К.: Либідь, 1997. – 448 с.
13. Історія світової культури: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. – К.: Либідь, 1993. – 320 с.
14. Історія світової культури: Навч. посібник / Кер. авт. колективу Л. Т. Левчук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Либідь, 2001. – 368 с.
15. Історія української культури / За заг. ред. І. Крип'якевича. – К.: Либідь, 1994. – 656 с.
16. Качкал В. А. Українське народознавство в іменах: Навч. посібник. У 2 ч. Ч. 2. – К.: Либідь, 1995. – 288 с.
17. Крижанівський О. П. Історія Стародавнього Сходу: Курс лекцій. – К.: Либідь, 1996. – 480 с.
18. Ле Гофф Ж. Цивілізація середньовічного Заходу. – Київ, 2003.
19. Ліндсей Дж. Коротка історія культури. – К., 1995. – Ч.2.
20. Лінч Дж. Середньовічна церква. – 1994.
21. Лосский В. Очерк мистического богословия // Мистическое богословие. - Київ, 1991.
22. Новий Заповіт. - Будь-яке видання.(Євангелія від Матфея, Діяння Апостолів, Послання Апостола Павла, Соборне послання Апостола Іоанна. Апокаліпсис Іоанна Богослова).
23. Ориген. Про начала. - Львів., 2005.
24. Плотін. Вибрані трактати: В 2-х томах. – Київ., 1994.
25. Прокл. Заснови теології. – Львів, 2004.
26. Філософський енциклопедичний слов. – Київ, 2009.

27. Філософський словник. – Київ, 2012.
28. Шаповалова М.С., Рубанова Г., Моторний В. Історія зарубіжної літератури: середні віки та Відродження.-Львів, 1993.

Інтернет – забезпечення курсу

1. http://chitalka.info/gumaniratni_nauki.html
2. <http://www.info-library.com.ua>
3. <http://viem.ahhhh.ua/load>
4. <http://www.studentbooks.com.ua/>
5. <http://books.br.com.ua/>
6. <http://www.bookshop.ua/Asp/annot.asp>
7. <http://www.kiev-kniga.com/category>
8. <http://www.kulture.tk/>
9. <http://knygy.com.ua/index.php>
10. <http://textbooks.net.ua/content/view>
11. <http://textbooks.net.ua/content/view>
12. <http://diplomna5.com/item>
13. <http://kneu.net.ua/index.php>
14. http://chtei-knteu.cv.ua/biblio/biblio_ukr/gyma.html
15. <http://ucozscript.at.ua/news>
16. <http://www.kiev-kniga.com/index.php>
17. <http://www.textbooks.net.ua/content/view>
18. <http://www.ns2000.com.ua/gum/>
19. http://kultura.ho.ua/bib_sofia_kf.htm
20. <http://ukrsites.com.ua/AK-sr.ksu.edu.ua>
21. http://agro-ep.at.ua/load/kulturologija/kulturologija_gricenکو
22. <https://uahistory.co/book/ukraine-culture-history-textbook-palm-2013/9.php>
23. https://zarlit.com/textbook/8klas_1/41.html
24. [https://osvita.ua/vnz/reports/culture/30308/#:~:text=До%20цієї%20літератури%20належать%20лицарські,Франції\)%2C%20мінезінгерів%20\(німецьких%20співців](https://osvita.ua/vnz/reports/culture/30308/#:~:text=До%20цієї%20літератури%20належать%20лицарські,Франції)%2C%20мінезінгерів%20(німецьких%20співців)